



## **Position Paper – 10 jaar VN-verdrag Handicap: van recht naar realiteit:**

### **Inclusief onderwijs en de kracht van Samen naar School-klassen**

Ten behoeve van het Rondetafelgesprek Tweede Kamer – Vaste commissie VWS

---

*Ieder kind heeft recht op onderwijs, ontwikkeling en ontmoeting*

**“Ieder kind hoort erbij, krijgt toegang tot onderwijs en ontwikkeling, en groeit op in contact met andere kinderen zonder een beperking.”**

Dat is de kern van inclusief onderwijs volgens Marjon de Vries, directeur-bestuurder van Stichting Bram én moeder van Bram, die leeft met een meervoudige beperking. Voor ouders gaat inclusief onderwijs uiteindelijk over één vraag: wordt mijn kind gezien?

Toen Bram drie jaar was, ging Marjon op zoek naar een passende onderwijsplek voor haar zoon. Een plek in de buurt, waar hij niet buiten maar in de samenleving zou opgroeien. Een plek waar hij gezien zou worden als kind, niet als zorgvraag. Die plek bleek er niet vanzelfsprekend te zijn. Daarom nam Marjon het initiatief voor wat later Stichting Bram werd: een organisatie waar kinderen en jongeren met een complexe ondersteuningsbehoefte onderwijs, zorg, structuur, nabijheid, vriendschap en ontwikkelkansen krijgen binnen of nabij een gewone schoolomgeving.

Stichting Bram laat dagelijks zien dat kinderen van wie te vaak wordt gezegd dat onderwijs “niet kan” wél kunnen leren, meedoen en zich ontwikkelen. Dat lukt wanneer onderwijs en zorg niet naast elkaar worden georganiseerd, maar in samenhang rondom het kind.

*Tien jaar VN-verdrag: het recht is er, de werkelijkheid nog niet*

Tien jaar na ratificatie van het VN-verdrag Handicap is inclusief onderwijs voor veel kinderen met een beperking nog geen realiteit. Nog steeds horen ouders dat hun kind niet leerbaar is. Nog steeds krijgen kinderen een vrijstelling van leerplicht, waarna onderwijs in de praktijk vaak uit beeld verdwijnt. Nog steeds zitten kinderen thuis, op een kinderdagcentrum waar onderwijs niet vanzelfsprekend onderdeel is, of op een plek ver buiten hun eigen buurt.

Ruim 10.000 kinderen met een handicap gaan nooit naar school. Van de kinderen met een handicap die wél naar school gaan, zit een groot deel in het speciaal onderwijs. Voor sommige kinderen is speciaal onderwijs passend en waardevol. Maar het mag geen automatisme zijn dat kinderen met een complexe ondersteuningsbehoefte buiten de gewone schoolgemeenschap terechtkomen.

Inclusie betekent niet dat ieder kind altijd volledig in een reguliere klas moet zitten. Inclusie betekent wél dat ieder kind gezien wordt, erbij hoort, toegang heeft tot onderwijs en in contact kan opgroeien met leeftijdsgenoten.

### *Waar het systeem knelt*

Het Nederlandse systeem is nog te veel ingericht langs gescheiden lijnen: onderwijs, zorg, jeugdhulp, Wlz, Zvw, gemeenten, zorgkantoren, samenwerkingsverbanden en scholen. Ieder domein heeft een eigen opdracht, toegang, budget en verantwoordingslogica.

Daardoor ontstaat juist daar een probleem waar kinderen samenhang nodig hebben. Voor kinderen met een complexe ondersteuningsbehoefte is zorg geen extra voorziening naast onderwijs. Zorg is vaak de voorwaarde om onderwijs mogelijk te maken. Denk aan persoonlijke verzorging, verpleegkundige ondersteuning, logopedie, fysiotherapie, begeleiding, communicatieondersteuning, prikkelregulatie en nabijheid gedurende de schooldag.

In de praktijk worden kinderen nog te vaak geweigerd of doorverwezen zonder dat zorgvuldig is onderzocht wat wél mogelijk is. Een vrijstelling van leerplicht wordt te vaak een eindstation. Scholen willen soms wel, maar kunnen de noodzakelijke zorg niet organiseren. Ouders moeten zelf de verbinding maken tussen instanties die elkaar nodig hebben, maar niet vanzelf samenwerken.

Dat is geen houdbare basis voor een recht. Rechten mogen niet afhankelijk zijn van toeval.

### *Wat wél werkt: onderwijs en zorg in samenhang*

Samen naar School-klassen laten zien dat het anders kan. Een Samen naar School-klas is een eigen klas voor kinderen met complexe ondersteuningsbehoeften binnen een reguliere school. Kinderen krijgen daar onderwijs én de zorg die zij nodig hebben. Zij hebben een eigen veilige basis, met gespecialiseerde begeleiding, en sluiten waar mogelijk aan bij activiteiten, vieringen, pauzes, lessen en ontmoetingen met andere kinderen.

Wat in 2006 begon met één klas, is uitgegroeid tot een landelijke beweging met ruim 80 klassen in het basis- en voortgezet onderwijs. Dat bewijst dat inclusief onderwijs geen abstract ideaal is, maar een uitvoerbare praktijk.

Stichting Bram is daarvan een concreet praktijkbewijs. Binnen en nabij reguliere scholen in het primair en voortgezet onderwijs krijgen kinderen en jongeren met complexe ondersteuningsbehoeften een schoolse omgeving waarin leren, zorg, ontwikkeling en sociale deelname samenkomen. Dat gebeurt in samenwerking met reguliere scholen, waar kinderen en jongeren op hun eigen niveau leren en tegelijk onderdeel zijn van het gewone schoolleven.

Zij worden niet benaderd vanuit de vraag wat zij niet kunnen, maar vanuit de vraag: wat maakt ontwikkeling voor dit kind wél mogelijk?

Daar zit de opdracht van het VN-verdrag: niet alleen erkennen dat kinderen recht hebben op onderwijs en deelname, maar de samenleving zo organiseren dat dat recht ook werkelijk bereikbaar wordt.

### *Oproep aan de Tweede Kamer en aan VWS*

Wij vragen de vaste commissie VWS om, samen met OCW, gemeenten, zorgkantoren, samenwerkingsverbanden en scholen, mede-eigenaar te worden van deze opgave en regie te nemen op de samenhang tussen onderwijs en zorg. Kinderen met een complexe zorg- en ondersteuningsbehoefte vallen nu juist tussen systemen, omdat verantwoordelijkheden versnipperd zijn en niemand vanzelfsprekend regie voert over het geheel. Daarom is gezamenlijke regie nodig.

Wij vragen de Tweede Kamer om de volgende politieke keuzes te maken:

#### **1. Maak de beweging van leerplicht naar leerrecht**

Leg vast dat ieder kind recht heeft op onderwijs, ontwikkeling en sociale deelname. Ook kinderen met een complexe zorg- of ondersteuningsbehoefte. Ook kinderen die nu een vrijstelling van leerplicht hebben. Niet de vraag of een kind in het bestaande systeem past moet centraal staan, maar wat nodig is om onderwijs mogelijk te maken.

## **2. Voorkom dat vrijstelling een eindstation wordt**

Een vrijstelling mag nooit betekenen dat een kind buiten beeld raakt. Er moet altijd actief worden onderzocht welke vorm van onderwijs, ontwikkeling, ontmoeting en deelname wél mogelijk is. Maak vrijstelling tijdelijk, toetsbaar en gericht op perspectief.

## **3. Breng zorg structureel de school in**

Maak persoonlijke verzorging, verpleegkundige ondersteuning, begeleiding, logopedie en fysiotherapie op school eenvoudiger en structureler mogelijk. Niet als uitzondering of gunst, maar als randvoorwaarde voor toegankelijk onderwijs. Voor deze kinderen is zorg op school geen luxe, maar de sleutel tot deelname.

## **4. Ontschot de financiering rond onderwijs en zorg**

Maak structurele, ontschotte bekostiging mogelijk voor kinderen die onderwijs én zorg nodig hebben, zodat scholen, ouders en initiatieven niet vastlopen in losse beschikkingen, indicaties, loketten en tijdelijke afspraken.

## **5. Borg bewezen onderwijs-zorgarrangementen structureel**

Geef Samen naar School-klassen en initiatieven zoals Stichting Bram een erkende plek in het stelsel, met duidelijke verantwoordelijkheden en structurele samenwerking tussen onderwijs, zorg en gemeenten. Niet als tijdelijke pilot of lokaal geluk, maar als bewezen vorm van inclusief onderwijs voor kinderen en jongeren die anders te vaak buiten het onderwijs vallen.

### *Tot slot*

Tien jaar na het VN-verdrag Handicap is de vraag niet meer óf inclusie kan. Stichting Bram en de Samen naar School-praktijk laten dagelijks zien dát het kan.

De vraag is of wij bereid zijn onze systemen zo te organiseren dat ieder kind werkelijk mee kan doen.

Want een kind hoort niet thuis te zitten omdat systemen niet samenwerken. Een kind hoort te leren, te groeien, gezien te worden — en erbij te horen.

### Meer informatie en inspiratie:

- [Samen naar School](#)
- [Stichting Bram Ridderkerk](#)
- Of neem contact op met: [mvanboekel@gehandicaptkind.nl](mailto:mvanboekel@gehandicaptkind.nl) of [M.devries@stichting-bram.nl](mailto:M.devries@stichting-bram.nl)